

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

07 Şubat 2019

Sayı : 30824082/610- 32038
Konu : Yazılı soru önergeleri

.../.../2019

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları, Bakanlığımıza geliş tarih-sayıları ile konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (1 Adet- 3 Sayfa)
- Cevap yazısı (39 Adet, 91 Sayfa)

7/4178
66-24

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ'NÜN
TBMM 7/4178 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
DAİR SORULAR VE CEVABI

SORULAR:

- 1- Aydın'da inşa edilen JES kuyularının zeytinlik ve incirlik gibi tarım alanları, bizzat Köy Mahalle gibi yerleşim yerlerinin içi gibi yerlere yapıldığı basına yansımaktadır. JES firmalarının bu şekliyle kanun dışı hareket ediyor olabilmelerinin sebebi Bakanlığınızın denetim eksikliğinden mi kaynaklanmaktadır?
- 2- Aydın'da bulunan JES' lerin kaç tanesi 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'na uygun inşa edilmiştir? Kanuna aykırı uygulamalar konusundaki yaptırımlarınız neler olmuştur?
- 3- JES' lerin çevreye ve insan sağlığına zararları ve bu zararların önlenmesi ile ilgili çalışmalarınız nelerdir? Bakanlığınız tarafından toprağa, havaya ve yer altı- üstü sulara karışan zehirli atıkların ölçümü yapılmış mıdır? Yapılmış ise ölçüm sonuçları nelerdir? Yapılmamış ise niçin yapılmamıştır?
- 4- AKP hükümetleri boyunca uygulanan, ekolojik bir bakış açısından yoksun, halkın sağlığını ve ekosistemin geleceğini görmezden gelen, sadece ve sadece sermayeyi destekleyen enerji politikalarınızda bir değişikliğe gitme planlamanız mevcut mudur?
- 5- JES' lerden kaynaklı sağlık sorunlarıyla ilgili bakanlığınıza ulaşan şikâyetler bulunmakta mıdır? Bu şikâyetlerde JES' lerin yoğunlaşmaya başladığı 2012 yılından bu yana bir değişiklik görülmüş müdür? Şikâyetleri giderme konusunda ne gibi önlemler alınmıştır?
- 6- Bakanlığınızın Aydın'da yetiştirilen tarım ürünlerinin taşıdığı ağır metaller ile ilgili tespitleriniz nelerdir? Ağır metallerin rastlandığı ürünler hangileridir? Bu durumdan kaynaklanan sorunların giderilmesi konusunda yaptığınız çalışmalar nelerdir?
- 7- Çiftçilerin JES'lerden kaynaklanan zararlarını karşılamaya dönük çalışmalarınız nelerdir?
- 8- Proje alanı ve yakın çevresinde 20 sürüngen türü tespit edilirken bu türlerden 11 tanesi Bern Sözleşmesi'ne göre EK-II listesinde, 9 tür ise EK-III listesinde bulunmakta. 72 kuş türünün tespit edildiği proje alanında bu türlerden 49 tür Bern Sözleşmesi'ne göre EK-II listesinde, 16 tür EK-III listesinde yer almakta. Bern Sözleşmesi'ne göre çeşitli derecelerde koruma altında bulunan 19 memeli türünün tespit edildiği proje alanında tüm hayvanların korunmasına dönük ne tür önlemler alınması düşünülmektedir?

CEVAP:

1,2- ÇED Yönetmeliği kapsamında Bakanlığınıza başvuru yapılarak, süreci başlatılan JES projeleri için süreç içerisinde hazırlanacak raporların incelenip, değerlendirilmesi amacıyla yönetmeliğin 8. maddesinin 4 üncü bendi gereğince ilgili kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşan bir komisyon kurulmaktadır.

Bahse konu proje alanlarının tarım arazi, incir, zeytin, orman, mera vb. alanlara denk gelmesi halinde faaliyet yerinin bulunduğu Valiliğe bağlı İl Tarım ve Orman Müdürlükleri, Orman Genel Müdürlüğü, Büyükşehir Belediye Başkanlıkları gibi kurumlar komisyona dahil edilerek ÇED sürecinin en başından itibaren alan uygunluğu ile birlikte faaliyetin çevresel etkileri birlikte değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, ÇED süreci içerisinde yapılan tüm inceleme çalışmaları sonunda ilgili kurumun da uygun görüş vermesi halinde nihai karar Bakanlığımızca verilmekte olup, gerek İl Müdürlüğümüz gerekse de Bakanlığımız denetim birimlerince de gerekli işlemler yürütülmektedir.

5686 sayılı Kanunun amacı, jeotermal ve doğal mineralli su kaynaklarının etkin bir şekilde aranması, araştırılması, geliştirilmesi, üretilmesi, korunması, bu kaynaklar üzerinde hak sahibi olunması ve hakların devredilmesi, çevre ile uyumlu olarak ekonomik şekilde değerlendirilmesi ve terk edilmesi ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir. Ayrıca, 4. maddesinde "jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sular, Devletin hüküm ve tasarrufu altında olup, bulundukları arzun mülkiyetine tâbi değildir. Kaynağa ilişkin faaliyetlerin yapılabilmesi için bu Kanuna göre Ruhsat alınması zorunludur.", 9. maddesinde de "faaliyetler her yıl idare tarafından denetlenir" denilmektedir. Dolayısıyla, ÇED Yönetmeliği kapsamında yer alan jeotermal kaynak arama projeleri ve jeotermal kaynağın çıkartılması ve kullanılmış projelerinde faaliyetin gerçekleştirilmesi planlanan alanlarda öncelikle arama çalışması yapılabilmesi için 5686 sayılı Kanun gereği arama ruhsatı alma zorunluluğu bulunmaktadır. Kanun kapsamında ilgili kurum tarafından denetleme ve ruhsat iptali gibi işlemler yapıldığından, Bakanlığımız görev ve yetki alanı dışında kalmaktadır.

Diğer taraftan, ÇED Belgesi/ÇED Olumlu Belgesi bulunan projelere ilişkin verilen taahhütlerin yerine getirilip, getirilmediği yönünde de 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında Bakanlığımızca izleme ve denetim çalışmaları yürütülmektedir.

2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden çıkarılan mevzuatlar kapsamında Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmakta olup, Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösteren veya kirliliğe sebebiyet verdiği tespit edilen kurum, kuruluş ve işletmelere, anılan Kanunun 20. maddesine göre, idari yaptırımlar uygulanmakta ve 15. maddesine göre de faaliyet durdurma cezaları verilebilmektedir.

AYDIN İLİ 2016-2018 (İlk 9 ay) YILLARI JEOTERMAL TESİSLERİ DENETİM VERİLERİ

YILI	DENETİM SAYISI	İDARİ YAPTIRIM SAYISI	İDARİ YAPTIRIM MİKTARI (TL)
2016	72	11	179.956.-
2017	68	14	378.005.-
2018 (İlk 9 ay)	71	24	1.735.889.-

3- Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesi, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemler ile seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesi ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmalar olarak tanımlanmakta olup, ÇED Yönetmeliği EK-1 ve EK-2 listesinde yer alan "Jeotermal kaynağın çıkartılması ve kullanılması" faaliyetleri için hazırlanan raporlarda da çevre ve insan sağlığına olası etkiler ortaya konularak, olumsuz etkilere karşı alınacak önlemler yer almaktadır.

Ayrıca, gerekli görülmesi halinde ilave çalışmalar yaptırılmakta ve Nihai ÇED Raporunda belirtilen tüm önlemlere uyulacağına yönelik taahhütname alınmaktadır. İşletme aşamasında meydana gelebilecek herhangi bir sucul ortama atık deşarjı veya hava kalitesine yönelik salınım ise gerek İl Müdürlüğümüz gerekse de Bakanlığımız denetim birimleri tarafından incelenmekte ve gerekli görülmesinde halinde numuneler alınarak analizleri yaptırılmaktadır.

Aydın İlinde 1 tanesi trafik istasyonu olmak üzere toplam 7 adet kurulu Hava Kalitesi İzleme İstasyonu bulunmakta olup, Bu istasyonlarımızdan Efeler Semt Pazarında yer alan HKİİ verileri www.havaizleme.gov.tr adresinden tüm kamuoyuna açık bir şekilde yayınlanmaktadır. Diğer istasyonlarımız ise 2016 yılında kurulumuna başlanmış ve kurulum işlemleri tamamlanmıştır. Diğer taraftan, Aydın İli, Incirlioğlu ilçesinde, Erbeyli İncir Araştırma Enstitüsü bahçesinde yer alan Hava Kalitesi ölçüm istasyonumuzda PM10, PM2,5, NOX (Azotoksitler) ve O3 (Ozon) parametrelerinde ölçümler yapılmaktadır.

4- Enerji politikalarının belirlenmesi hususu; Bakanlığımız görev ve sorumlulukları kapsamında bulunmamaktadır. Ancak, ÇED Başvurusu yapılan tüm enerji yatırımı projelerinin (nükleer, termik, rüzgâr, güneş, jeotermal, hidroelektrik vb.) kurulması planlandığı alandaki çevresel etkileri ve oluşması muhtemel olumsuz etkilerinin minimize edilmesi yönünde inceleme ve değerlendirme çalışmaları yürütülmektedir.

5- Jeotermal enerji santralleri ile ilgili ÇED süreci aşamasında bazı projelere yönelik zaman zaman şikayet dilekçeleri tarafımıza ulaşmakta olup, gerek Halkın Katılım Toplantılarında dile gelen şikayetler gerekse de yazılı olarak iletilen tüm şikayet dilekçeleri ÇED süreci içerisinde İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu (İDK) toplantılarında gündeme getirilmekte ve Nihai ÇED Raporunda da şikayete konu hususların bertaraf edilmesi veya önlenmesine yönelik tüm teknik/bilimsel çalışmalar yaptırılmakta, alınan tedbirlerin uygulanacağına dair de taahhütler alınmaktadır. Ayrıca, proje yerine ve etkilerine bağlı olarak Sağlık İl Müdürlüğü de Komisyona dahil edilerek görüşleri talep edilmektedir.

6- Yönetmeliğin 8. maddesinin 4 üncü bendi uyarınca, ilgili kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşturulan komisyonda İl Tarım ve Orman Müdürlükleri mutlaka yer almakta olup, ÇED süreçlerinde ise alıcı ortamın mevcut özelliklerinin belirlenmesi amacıyla ağır metal analizleri yaptırılmaktadır.

7- ÇED Raporlarında öncelikle faaliyetin kurulacağı yerin mevcut çevresel özellikleri tanımlanmakta olup, bu doğrultuda, Jeotermal Enerji Santrallerinin inşaat ve işletme aşamasında projeden kaynaklı oluşacak zarar ziyanın faaliyet sahibi tarafından karşılanması yönünde Nihai ÇED Raporunda gerekli taahhütler alınmaktadır.

8- Sözü edilen proje; Sarı Zeybek JES olduğu anlaşılmış olup, ÇED süreci devam eden bu projeyle ilgili olarak, komisyon üyesi olan Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü görüşü doğrultusunda gerekli çalışma, değerlendirme ve önlemlerin alınması amacıyla, proje özelinde hazırlanacak özel formatta ayrı bir başlık altında detaylı bilgiler yer alacaktır.

Ayrıca, ÇED sürecinde, flora-fauna araştırılması sadece jeotermal elektrik santralinin kurulacağı alanda/jeotermal kuyuların açılacağı alanda yapılmamakta, projenin yapılacağı alanın yanı sıra projenin olduğu yörede ve bölgede de (yakın-uzak çevre ortamlarında) yapılmaktadır. Zaten santralin veya kuyuların açılacağı alanda endemik bir tür tespit edildiği takdirde santral/kuyu alanı, planlama aşamasında hemen değiştirilmektedir. Jeotermal santral ve jeotermal kaynak arama projesi kapsamında literatür taraması yapılarak bölgede/yörede bulunan endemik türler listelenmiştir. Bu endemik türler proje alanında yapılan yer incelemesi sırasında tespit edilmemiştir.